

כ"ט:

הישן תחת המטה פרק שני סוכה

מסורת הש"ס

עין משפט
ג' ר מצוה

א א מ"י מ"ח מהלכות
לולב הלכה א קמ"ג
ש"ס מ"ד טושי"ע א"ח ס"י
תמנ"ט ספ"ק א:
ב ב מ"י קמ"ג טושי"ע
א"ח ס"י תמנ"ט ספ"ק
ה:
ג ג מ"י קמ"ג טושי"ע
א"ח ס"י תמנ"ט ספ"ק ג:
ד ד מ"י טושי"ע ג ספ"ק
טושי"ע א"ח ס"י
ה תמנ"ט ספ"ק א:
ו ה מ"י טושי"ע א"ח ס"י
קמ"ג טושי"ע א"ח ס"י
טושי"ע א"ח ס"י

א ויטין ג' (למ"ג)
ב וי"י טושי"ע קמ"ג ל'
ג ד"ה טושי"ע (למ"ג)
ד ולקמ"ג ל' (למ"ג)
ה ולקמ"ג ל' (למ"ג)
ו וי"י טושי"ע א"ח ס"י
ז וי"י טושי"ע א"ח ס"י
ח וי"י טושי"ע א"ח ס"י
ט וי"י טושי"ע א"ח ס"י

תורה אור השלם

1. וענינו יירשו ארץ
והתענו על רב שלום.
תהלים לו יא
2. ולקחתם לכם ביום
הראשון פרי עץ הדר
כפת תמרין וענף עץ
עבת ועריב נחל
ועממתם לפני ה'
אלהיכם שבעת ימים.
ד"ק ב כ

הגהות הב"ח

א) וי"י טושי"ע קמ"ג ל'
וכי אכל הכהן עדיין לא
חסיק חמשתיה:

לעני רש"י

אשכנזי"א. מטאבא.

בוסף רש"י

נקטם ראשו. הננו
שני. אם נתקן ראש שני
עליו הננוטין מטולן קיול
לראש: סיפורו רש"י ט'
הדר בעיני מטה
היורה שניקן. הואיל
יחסיב שם שמים עליו
(דמ"ג ל' א').

ועל שהיה ספק בידם לנחות ולא מיהו ועל
שפוסקים צדקה ברבים ואינו נותנין אמר
רב בשביל ארבעה דברים נכסי בעלי בתים
יצאין לטמון על כובשי שכר שכיר ועל
עושקי שכר שכיר ועל שפורקין עול מעל
צואריהו ונותנין על חבריהו ועל גסות הרוח
וגסות הרוח כנגד כולן אבל בענוים כתיב
יועניו יירשו ארץ והתענו על רוב שלום:

הדרן עלך הישן

הדרן עלך הישן

לולב הגזול. לולב קף של תמרין
והדר מני הדם וערבה
באפי נפשיהו: גזול. פסול ולקחתם
לכס כתיב משלכם: יבש. דענין
מטה מהודרת דכתיב (שמות טו)
ואתוה: של אשירה. אינן שעובדין
אותו ע"י (וי' ונגמרא) מפרש טעמא: ושל
עיר הנדחת. משום דלשפרה קאי
דכתיב (דברים יג) ואת כל שללה
מקדושי' ולולב בני שיעור ד' טפחים
כדלקמן (דף ל"ג): וכיון דהאי לשרפה
קאי אין שיעורו קיים דכשרוף דמי:
נקטם ראשו. פסול דלא הוי הדר:
נפרו עליו. משערה ואינם מחוברין
אלא על ידי אגודה כי מופיא שקורין
אשקוביא' לאו הדר הוא: נפרו
עליו. מחוברין הן בשערה אלא
שלמעלה הן נפרדין לכאן ולכאן כענפי
אילן: יאגדנו מלמעלה. אם נפרדו
עליו יאגדס שיהו עולין עם השערה
כשאר לולבין: יזני הר הכרזול. מפרש
נגמרא (ג'.) זני דקלים: כשרות. לולבין שלהן שולין קטנים
מאד ואין עולין עם ארכה של שערה: כדי לנענע בו. מפרש
נגמרא (ג'.) שלשה טפחים תהא השערה כנגד אורכי של הדם ושפת
יותר כדי לנענע דענין נענע כדלקמן (דף ל'): מעלה ומוריד מולין
ומביא לעצור רוחות רעות וטללים רעים: ג' טפחים וסני.
פסול: לא שנה כ"ט ראשון. דמיוביה מדאורייתא: לא שנה כ"ט
שני. דליתיה בנטיילת לולב אלא מדרבנן כתיב הראשון חמי ויקרא גון:
כשלמא יבש. פסול דברבנן נמי כיון דמזוה הוא משום זכר למקצ'
בעינן הדור מזוה: אמאי לא. מהיכא מיתי למיפסליה:
שנאמר

לולב הגזול והיבש פסול

ושל עיר הנדחת פסול נקטם
ראשו נפרצו עליו פסול נפרדו עליו כשר
רבי יהודה אומר יאגדנו מלמעלה ציני
הר הברזל כשירות לולב שיש בו שלשה
טפחים כדי לנענע בו כשר: ג' טפחים
ותני לא שנה כ"ט ראשון ולא שנה ביום
טוב שני בשלמא יבש הדר בעינן וליכא
אלא גזול בשלמא יום טוב ראשון דכתיב
לכם ממשלכם אלא ביום טוב שני אמאי
לא א"ר יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי
משום

נפרצו עליה. ברוב עלין איירי
בקוטרם שפרצו מן השערה שלו ואינו מחוברין אלא
על ידי אגודה משערה לומר שנחלשו לגמרי מן השערה ולא
משמע כן בגמ' דאמרין נפרצו דעבד כי חופיא והעלין שנחלשו
מן השערה הווי מקרו כדאמרין נגמרא (דף ל'): אמר רבה לא
א"ר יבגיד א"ר אבהו כדאמרין דמשחירי הווי והווי חלינה כלומר
אם ארוך הוא יותר מדיא מן הערבה וכל לקצ' מתחת לא לקצ'
בעדו כגודו דמשחירי עלי הלולב כשנחלש מן השערה על ידי
הקצ'ה ומן ההוין עושין חופיא כדאמרין בהגזול קמא (כ"ק דף ט').
האי מאן דגזול לולבא מחבריה ועבדיהו הווי קני מעיקרא לולבא

והשחא הווי הווי ועבדיהו חופיא קני מעיקרא הווי והשחא חופיא
והלך אומם שכן דרך לעשות חופיא: קפסיק יתני לא שנה כ"ט ראשון ור"ש ב"ש שני. משמע דדייק מדקתני סתם ולא מפליג ומימה
הא אמרין לקמן (דף ל'): יקב וחסר כל שהו פסול אע"ג דבי"ט שני כשר כדאמרין לקמן (דף ל'): בגמ' דר' חנינא מטביל ביה ופיסק
ביה ומוקי מתני' בי"ט ראשון ואי דייק מדקתני גזול ולא קתני שאלו הא לקמן כסוף הסוגיא דייק רב נחמן בר יצחק הכי אכל הכה (א) לא
אסיק אדעתיה ואי משום דקתני גזול דומיא דיבש הכי נמי גבי נקב קתני עלתה חזוית על רובו דמפסיל אף בי"ט שני משום הדר
ומיהו בירושלמי משמע קת' דמשום חזוית לא מיפסיל אלא בי"ט ראשון דמסיק עלה רבי יצחק בר נחמן בשם ר' שמואל כל הפסולין אינן
פסולין אלא בי"ט ראשון בלבד ממנן אמרין רובו מנד אחד חוטמו כרובו והיינו במקום אחד דאמרין לקמן (דף ל'): גבי חזוית ומיהו אי
יוס ראשון דווקא על כרחק הדר הוא ולא מיפסיל אלא משום דחשיב כהסר ולא מסתבר כלל וי"ל דר' חנינא לית ליה האי קפסיק ומני
כמו שמואל דשמעתין דמוקי מתניתין דגזול בי"ט ראשון ומכשר בי"ט שני אי נמי בירשא דמשנה שייק לדקדק דמתני סתם ולא מפליג
אבל כולהו אחרניי אידי דלא מפליג בירשא לא מפליג כפיפא ושוניה דבריו סתם אף על פי שיש חילוק:

בעינן הדר וי"בא. משמע דפשיטא ליה דבעינן הדר לכולהו יומי ולכס משלכם לא מיהווקס אלא בי"ט ראשון וכן ולקחתם דמעטנין מיניה
חסר דבעינן לקוחה תמה לא מיפסיל אלא בי"ט ראשון כדאמרין לקמן בפירקא (דף ל'): ר' חנינא מטביל ביה בי"ט שני ופיסק
ביה ותימה מאי שנה זה מזה הא כולהו כהדי הדדי כתיבי נחד קרא ולקחתם לכס כיום הראשון פרי עץ הדר ואי משום דמשמע ליה דהני
דכתיבי מקמי ביום ראשון עליה קיימי אבל הדר בתריה כתיב אכתי קשיא מדכתיב ולקחתם דרשינן בהקומץ רבה (תמנ"ט דף ט'). ולקמן
בפירקין (דף ל'): דארבעה מינין שנלוכל מעכבין זה את זה דבעינן לקוחה תמה ובשליה פירקין (דף מא'): וצריש לולב וערבה (לקמן ד' מג').
דרשינן נמי מדכתיב ולקחתם לשון רבים שמהא לקוחה לכל אחד ואחד מדלא כתיב ולקחתם לשון יחיד כי היכי דדרשינן כסוף רבי ישמעאל
(תמנ"ט דף ט'): ספירה לכל אחד ואחד מדכתיב וספרתם ואם כן בשאר הימים מסיגי במין אחד ובלקוחה של אחד בשביל כלך נראה
דהיינו טעמא משום דיוס ראשון דאורייתא נגזולין ושאר יומי דרבנן וזכר למקדש כדאיתא בריש לולב וערבה (לקמן דף מד'). הלכך בעיקר
הלקוחה כגון ד' מינין ולקוחה לכל אחד תקון בשאר יומי ענין דאורייתא וכן כהדר משום הדור מזוה אבל כהסר ובשאלו לא תקון
ובגזול פלוגתא דשמעתין דרבי יוחנן סבר דתקון משום מזוה הכאה בעבירה ושמואל סבר דלא תקון דמתוך שזאל בשאל יואל נמי בגזול:
משום